

Ministerie van Defensie

Welzijn en zorgbehoefte van de ISAF-veteraan

Publiekssamenvatting

Onderzoek ISAF-veteranen 2019

ISAF-missie

Van 2002 tot eind 2014 zijn Nederlandse militairen op uitzending geweest naar Afghanistan voor de missie International Security Assistance Force (ISAF) onder commando van de NAVO. Het doel van deze missie was het ondersteunen van de Afghaanse autoriteiten bij het bevorderen van stabiliteit, openbare orde, veiligheid en gezag in Afghanistan. De Nederlandse militairen waren actief op diverse locaties in Afghanistan, binnen verschillende functies en onder wisselende mentaal en fysiek belastende omstandigheden.

ISAF-onderzoek

In opdracht van de Minister van Defensie is onderzoek gedaan onder ruim 25.000 ISAF-veteranen. Door dit onderzoek is beter beeld gekregen over hoe het met de ISAF-veteranen gaat en of zij nog (aanvullende) behoefte hebben aan nazorg. Daarnaast is van de mogelijkheid gebruik gemaakt om de ISAF-veteranen (nogmaals) te informeren over de contactmogelijkheden voor veteranenzorg door Defensie of verbonden partijen.

Het onderzoek is in samenwerking met de Hoofd Directie Personeel (HDP) en het Veteraneninstituut (Vi) uitgevoerd door de afdeling Trends, Onderzoek en Statistiek (TOS). In het najaar van 2018 zijn de ISAF-veteranen uitgenodigd om een vragenlijst in te vullen.

In deze publiekssamenvatting leest u de belangrijkste bevindingen uit het onderzoek.

Kenmerken deelnemers ISAF-onderzoek

Respons ISAF-onderzoek

- 25.348 ISAF-veteranen zijn per post uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek.
- De resultaten zijn gebaseerd op 8.676 ingevulde vragenlijsten.
- 553 ISAF-veteranen hebben aangegeven niet te willen deelnemen aan het onderzoek.

Geslacht

93%

7%

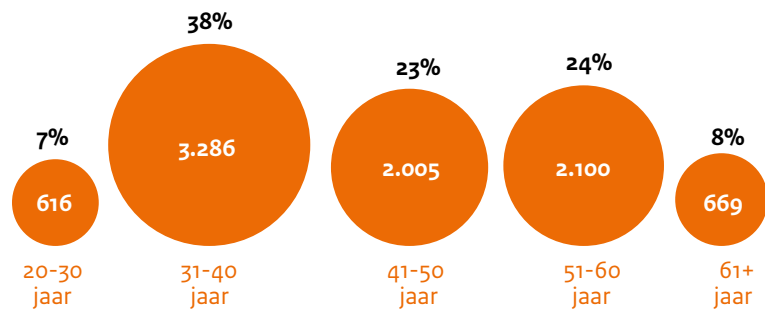
Rang tijdens ISAF-missie

Officier	2.522	29%
Onderofficier	3.506	40%
Manschap	2.589	30%

Categorie veteraan

Actief dienende ISAF-veteranen	59%
Postactieve ISAF-veteranen	41%

Leeftijdscategorie

Huidig welzijn ISAF-veteraan

Hoe gaat het nu met de ISAF-veteranen?

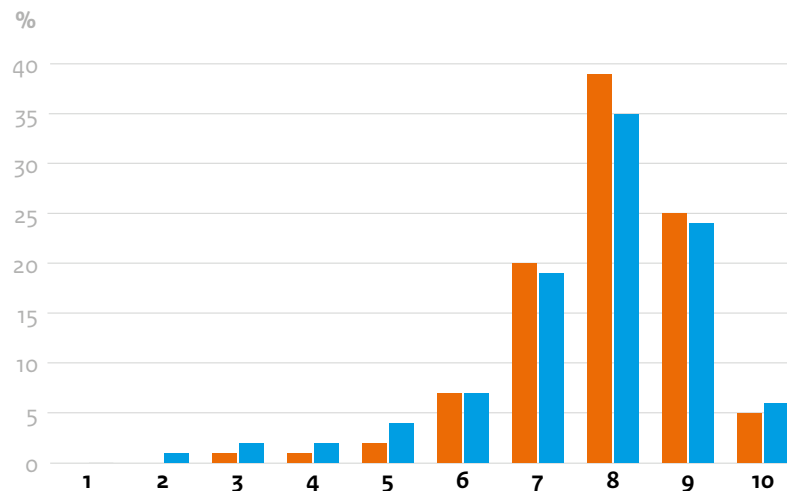
Met de meeste ISAF-veteranen gaat het goed. Tweederde van de ISAF-veteranen geeft een rapportcijfer van acht of hoger aan hun huidige welzijn, 13% geeft een zes of lager.

Gemiddelde rapportcijfers huidig welzijn ISAF-veteranen:

- actief dienend: 7,8
- postactief: 7,7

Deze gemiddelden zijn vergelijkbaar met onderzoek van het Veteraneninstituut onder andere postactieve veteranen (gemiddeld rapportcijfer: 7,8.)

Rapportcijfer huidig welzijn

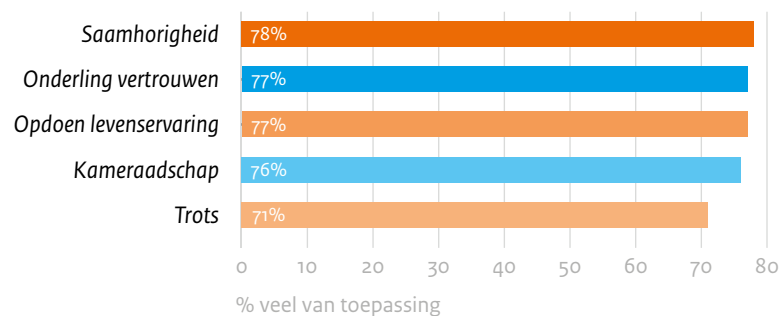

Actief dienende ISAF-veteranen (N=4.892)
 Postactieve ISAF-veteranen (N=3.381)

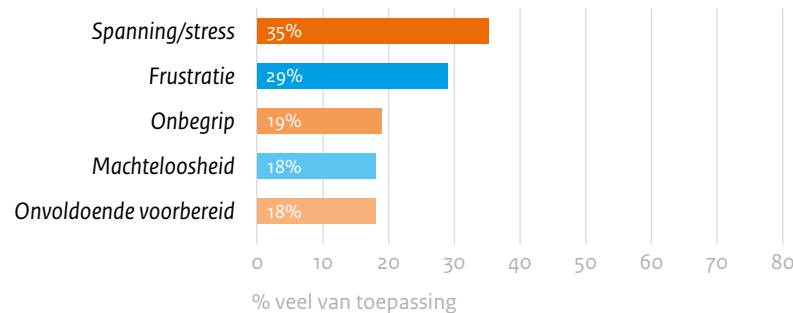
Terugdenkend aan ISAF-missie

Terugdenkend aan ISAF kunnen de veteranen zich vaak positieve kanten herinneren. Maar ook negatieve herinneringen worden benoemd.

Positieve kanten

Negatieve kanten

Gevolgen ISAF-missie

Positieve gevolgen na ISAF-missie

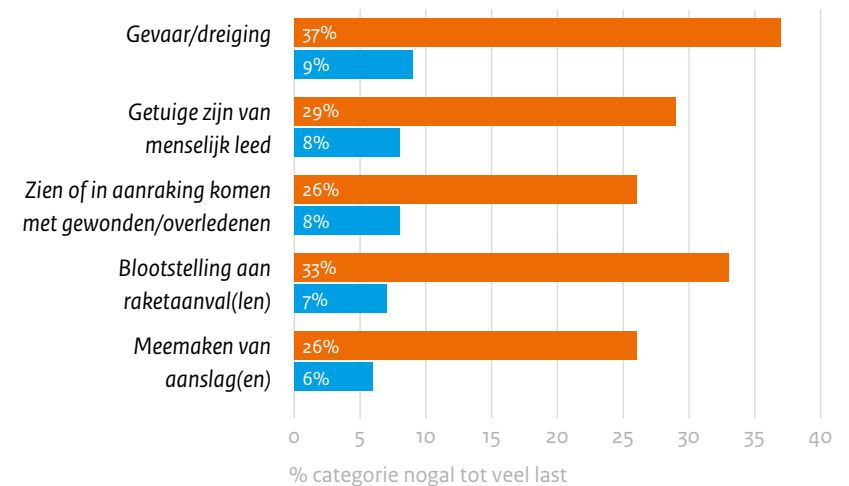
Veel ISAF-veteranen ervaren positieve gevolgen van de ISAF-missie.

De top 5 van meest genoemde positieve effecten:

1. Ik weet beter dan voorheen dat ik moeilijkheden aankan (69%)
2. Mijn eigen leven heeft voor mij meer waarde gekregen (62%)
3. Ik voel me sterker met andere mensen verbonden (45%)
4. Ik ben meer geneigd om dingen die verandering nodig hebben, te veranderen (45%)
5. Mijn geloofsovertuiging is sterker geworden (13%)

Negatieve gevolgen na ISAF-missie

Ook hebben ISAF-veteranen impactvolle gebeurtenissen meegemaakt, die soms nu nog doorwerken.

■ Nogal tot heel veel belasting ten tijde ISAF-uitzending
■ Nogal tot heel veel belasting eind 2018

Invloed van ISAF op huidig welzijn (1)

Invloed van ISAF op het huidige welzijn

10% van de deelnemers rapporteert een lager welzijn en ervaart daarbij (nog) middelmatig tot veel invloed vanuit de ISAF-missie.

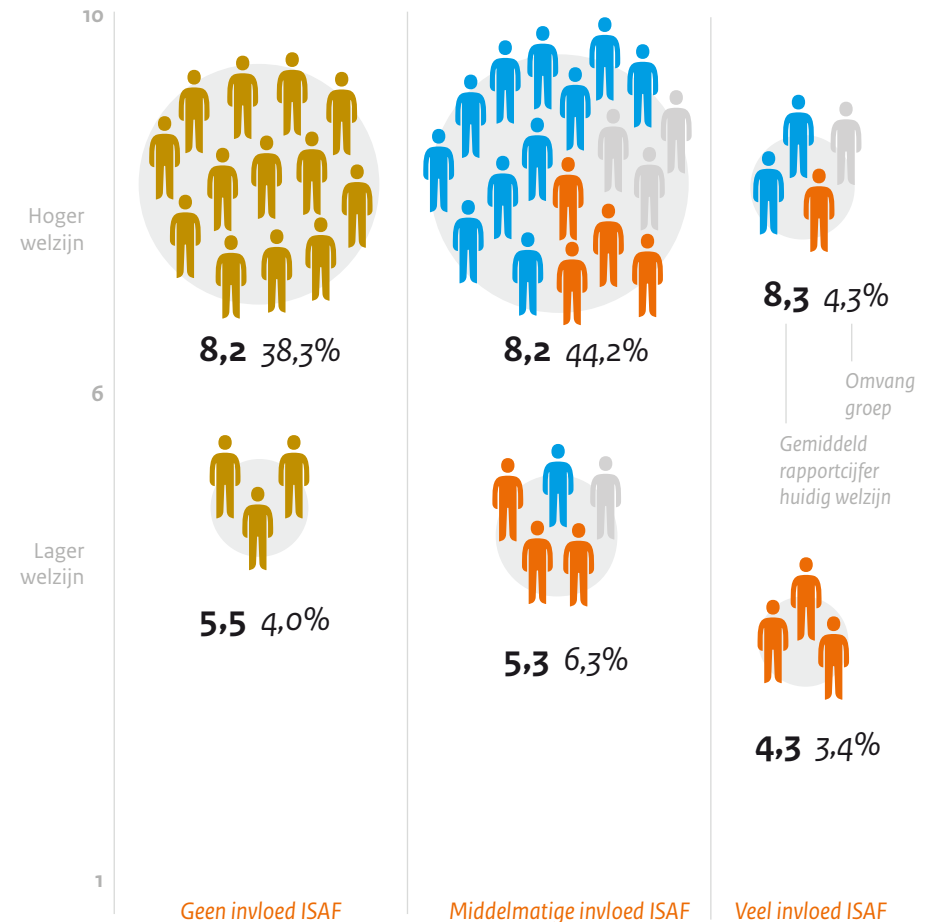
Deze groep ISAF-veteranen:

- herkennen zich vaker in negatieve herinneringen aan ISAF zoals frustratie en spanning/stress,
- geven aan meer impactvolle gebeurtenissen te hebben meegemaakt en ervaren daar vaker nu (nog) last van,
- hebben vaker als manschap gediend tijdens ISAF,
- hadden vaker een functie buiten de poort tijdens ISAF,
- zijn minder tevreden over het door Defensie ontvangen nazorgtraject,
- geven vaker aan een ISAF-gerelateerde zorgbehoefte te ervaren zijn vaker werkloos en/of (deels) arbeidsongeschikt,
- vallen vaker in de leeftijdscategorie 31-40 jaar,
- geven aan minder tevreden te zijn met de kwaliteit van hun persoonlijke relaties en sociale contacten,
- ervaren naast invloed vanuit ISAF vaker ook negatieve invloed vanuit persoonlijke omstandigheden en/of de loopbaan bij Defensie.

in de figuur op pagina 9 zijn de ISAF-veteranen ingedeeld in groepen met een hoger welzijn (7 of hoger) en groepen met een lager welzijn (6 of lager). Bij deze groepen is aangegeven op welke manier ISAF invloed van ISAF op het welzijn heeft. Hierdoor ontstaan zes groepen.

Invloed van ISAF op huidig welzijn (2)

Zes groepen ISAF-veteranen, ingedeeld op basis van huidig welzijn en invloed van ISAF

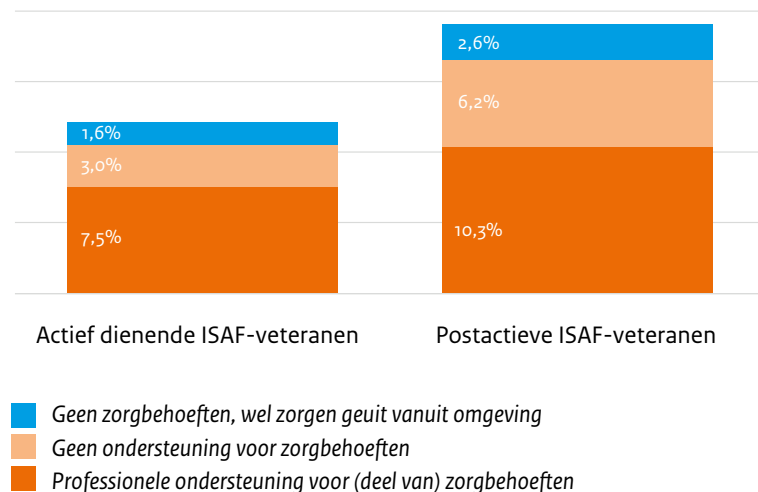

- Negatieve invloed
- Geen invloed
- Positieve invloed
- Geen invloed ingevuld

Huidig zorggebruik ISAF-veteranen (1)

Huidig zorggebruik ISAF-veteranen

Tijdens het ISAF-onderzoek geeft 15% van de respondenten aan (nog) een zorgbehoefte te ervaren, die (deels) gerelateerd is aan de ISAF-uitzending(en). In een aantal gevallen ervaart de veteraan geen zorgbehoefte, maar heeft de omgeving wel zorgen geuit.

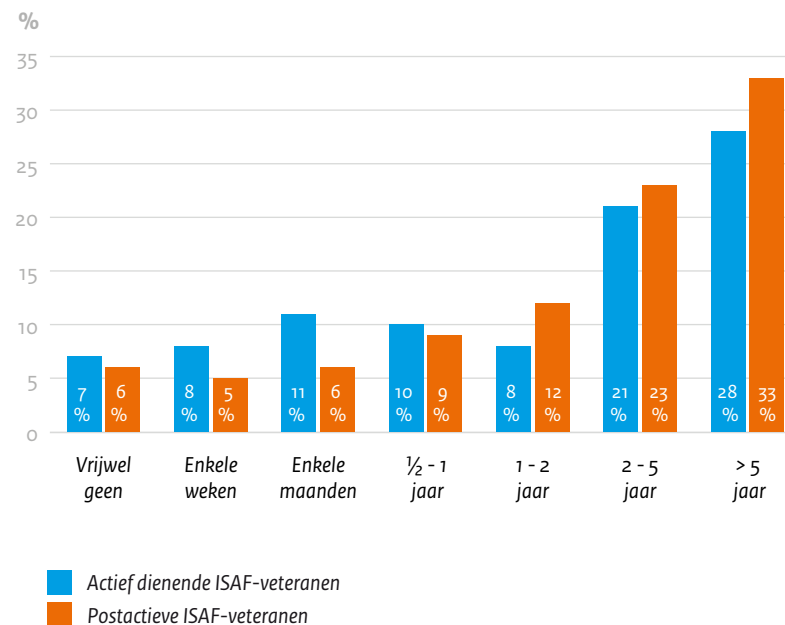
Stap naar professionele ondersteuning

Indien de ISAF-veteraan een stap tot professionele ondersteuning heeft genomen, onderneemt de veteraan vaak zelf de eerste stap (actief dienend: 60%, postactief: 57%).

Huidig zorggebruik ISAF-veteranen (2)

Verstreken tijd tot zoeken van hulp

Vaak zit er minstens een jaar tussen het ontstaan van ISAF-gerelateerde problematiek en de eerste stap tot hulp. Van de veteranen die aangeven een zorgbehoefte te hebben en daar professionele ondersteuning bij ontvangen, duurde het vaak minstens een jaar om hulp te zoeken.

Redenen voor geen professionele hulp

Een aantal ISAF-veteranen geeft aan geen ondersteuning te ontvangen voor hun zorgbehoeften. De meest genoemde redenen hiervoor zijn:

- "Ik vind dat ik het zelf op moet kunnen lossen"
- "Ik heb geen hulp gezocht"
- "Mijn behoefte aan ondersteuning is niet groot genoeg"
- "Ik wil geen hulp zoeken, ik zoek zelf mijn weg"

Tevredenheid ontvangen nazorg

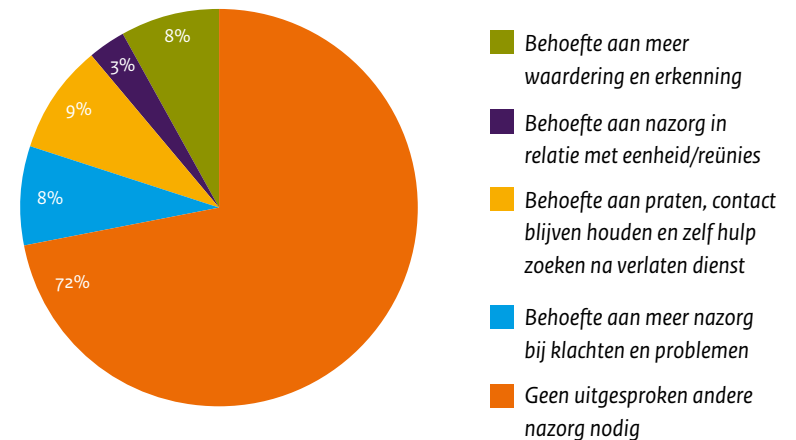
Hoe tevreden zijn ISAF-veteranen over het ontvangen nazorgtraject?

Standaard krijgt iedere militair bij terugkeer na uitzending een nazorgtraject aangeboden. Bijna de helft van de ISAF-veteranen is tevreden over het ontvangen traject. De andere helft is deels tevreden of niet tevreden.

Onderdeel nazorgtraject	Gemiddeld rapportcijfer	% rapportcijfer 6 of lager
Adaptatieprogramma (Kreta)	6.5	40%
Terugkeergesprek bij BMW	6.1	47%
Vragenlijst Nazorg Militair	6.5	40%
Thuisfront Vragenlijst	6.8	34%

Huidige behoefte nazorg

Hebben ISAF-veteranen nog behoefte aan aanvullende nazorg?

Ruim de helft van de ISAF-veteranen heeft antwoord gegeven op deze vraag. Een grote groep geeft aan geen andere of extra nazorg nodig te hebben. Anderen geven wel aan nog aanvullende behoeften te hebben, zoals:

“Niet voor mijzelf, maar voor andere veteranen. Hulp waar nodig. Psychisch, sociaal en financieel”

“Zit een groot gat tussen moment dat de klachten echt beginnen te spelen. Adaptatie en terugkeer gesprekken zijn wel leuk, maar de echte klachten komen later (...)”

Ook zijn er veel positieve reacties gegeven op de beschikbare en ontvangen nazorg.

Erkenning en waardering

Gevoel van waardering als ISAF-veteraan

Een grote groep voelt zich als ISAF-veteraan gewaardeerd door hun collega veteranen, directe omgeving en door het plaatsvinden van de Nederlandse Veteranendag. Deze waardering wordt in minder grote mate gevoeld vanuit de overheid, samenleving en de media. Veel veteranen hechten er belang aan om die waardering (wel) te ontvangen.

Top 10 thema's die naar voren komen over erkenning en waardering onder ISAF-veteranen:

Gevechtsinsigne (selectie van toekenning en wijze van ontvangst)

1

Erkenning waardering samenleving

2

Media en berichtgeving

3

Voorbeeld nemen aan andere landen, zoals VS

4

Rol van politiek in erkenning waardering

5

Betere arbeidsvoorwaarden, pensioen en loon

6

Veteranenpas en kortingen

7

Meer aandacht

8

Reünies organiseren

9

Veteranendag

10

Bedankt!

Hartelijk dank aan alle ISAF-veteranen die hebben deelgenomen aan dit onderzoek.

Meer informatie?

Het volledige onderzoeksrapport is beschikbaar op:

www.defensie.nl/isafonderzoek

